

**QUICKSCAN NATUURWETGEVING
SPORTPARK VEEN**

GEMEENTE WIJK EN AALBURG

19 maart 2012
076346092:0.3 - Definitief
B01055.000258.0300

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Huidige situatie.....	2
1.3	Voorgenomen ingreep.....	3
2	Methodiek Flora- en faunawet	4
3	Gebiedsbescherming	5
3.1	Methodiek.....	5
3.2	Ecologische hoofdstructuur (EHS).....	5
3.3	Natura 2000.....	6
4	Effectbeoordeling Flora- en faunawet	8
4.1	Vaatplanten.....	8
4.2	Broedvogels.....	8
4.2.1	Jaarrond beschermde nesten.....	8
4.2.2	Overige broedvogels (cat. 5).....	8
4.3	Zoogdieren.....	9
4.3.1	Vleermuizen.....	9
4.3.2	Grondgebonden soorten.....	9
4.4	Amfibieën.....	9
4.5	Reptielen.....	10
4.6	Vissen.....	10
4.7	Vlinders, libellen en overige ongewervelden.....	10
5	Toetsing Flora- en faunawet	11
5.1	Tabel 1 Flora- en faunawet.....	11
5.2	Broedvogels.....	11
5.3	Vleermuizen.....	12
5.4	Vissen.....	12
5.5	Eindoordeel.....	12
Bijlage 1	Toelichting Flora- en faunawet	13
Bijlage 2	Toelichting Natura 2000 en EHS	18

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De gemeente Wijk en Aalburg heeft het voornemen om aan de zuidrand van het dorp Veen een sportcomplex te realiseren. Als onderdeel van de daartoe benodigde heeft de gemeente, ARCADIS gevraagd om een beoordeling uit te voeren van het mogelijke effect van de ingreep op beschermde natuurwaarden.

De beoordeling heeft betrekking op de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren (Flora- en faunawet). Tevens is beoordeeld in hoeverre de ingreep invloed kan hebben op beschermde natuurgebieden zoals aangewezen binnen de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura2000).

Om zicht te krijgen op eventueel aanwezige beschermde soorten of aanwezige habitats die als leefgebied dienen voor beschermde soorten, heeft ARCADIS een zogenaamde habitatgeschiktheidsbeoordeling uitgevoerd. Op basis van deze beoordeling, inclusief veldbezoek en literatuurstudie, is getoetst aan de Flora- en faunawet betreffende de voorgenomen ingreep. Tevens is vastgesteld welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om de voorgenomen ingreep uit te kunnen voeren zonder daarbij het risico te lopen op een overtreding van de Flora- en faunawet.

Aanvullend heeft er een Steenuil inventarisatie plaatsgevonden vanwege de hoge verwachtingswaarde ten aanzien van deze zwaar beschermde soort in de gemeente Wijk en Aalburg en de korte periode in het voorjaar dat onderzoek naar deze soort mogelijk is.

1.2 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied bestaat uit een akker en weilandencomplex met daarlangs enkele watervoerende sloten. Er is geen bebouwing of opgaande begroeiing (Bomen en struiken) aanwezig binnen het plangebied. Het plangebied grenst aan de noordzijde aan de bebouwde kom van Veen met een industrieterrein en openbare weg. Ten westen ligt een open en uitgestrekt landbouwgebied. Ten oosten bevindt zich een openbare weg met laanbeplanting en aan de zuidzijde liggen weilanden en een planten/boomkwekerij.

Afbeelding 1 ligging planlocatie (rood) op luchtfoto ondergrond

1.3 VOORGENOMEN INGREEP

De voorgenomen ingreep bestaat uit het functie vrijmaken van het plangebied en het realiseren van het sportpark. Hierbij worden de bestaande sloten waarschijnlijk deels verlegd en vergraven.

Afbeelding 2 Voorgenomen planontwikkeling

2

Methodiek Flora- en faunawet

Ter voorbereiding op de veldinspectie is een bureaustudie uitgevoerd naar de beschikbare verspreidingsgegevens van de te verwachten beschermde flora en fauna. Hierbij is gebruik gemaakt van bronnen zoals RAVON, Telmee.nl (NDFD data), waarneming.nl en diverse provinciale en landelijke verspreidingsatlassen. Tevens is gebruik gemaakt van gebiedskennis betreffende het voorkomen van beschermde soorten in de regio.

Er is gebruik gemaakt van het rapport "Flora en faunaonderzoeken De Veense plassen, Veen, Gemeente Aalburg, COBRA 2010. In dit rapport is onderzoek uitgevoerd naar enkele beschermde natuurwaarden binnen een deel van het plangebied.

Om te bepalen of er negatieve effecten te verwachten zijn is op 16 februari 2012 een veldinspectie uitgevoerd. Een ecoloog van ARCADIS (Martijn Stevens) heeft de planlocatie beoordeeld op het (mogelijk) voorkomen van beschermde flora en fauna, de zogenaamde habitatgeschiktheidsbeoordeling. Tijdens deze habitatgeschiktheidsbeoordeling is onderzocht in hoeverre de planlocatie en de directe omgeving geschikt zijn als verblijfplaats voor beschermde planten- en diersoorten. Tevens is gelet op aanwezige (beschermde) soorten via zichtwaarnemingen en sporen. Het plangebied was volledig toegankelijk en is in zijn geheel beoordeeld.

Vanwege de hoge verwachtingswaarde ten aanzien van Steenuil is direct aansluitend een Steenuil inventarisatie uitgevoerd. In de avond van 16 februari en 5 maart 2012 is met behulp van geluidsopnames de aanwezigheid van territoriale Steenuilen onderzocht. Aanvullend is informatie benut van de lokale steenuilenwerkgroep betreffende de exacte broedlocaties van lokale steenuil territoria. Het Steenuil onderzoek is conform de landelijk geaccepteerde methodiek van STONE (Stichting Steenuil Overleg Nederland) uitgevoerd.

In bijlage 1 is de regelgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet beschreven.

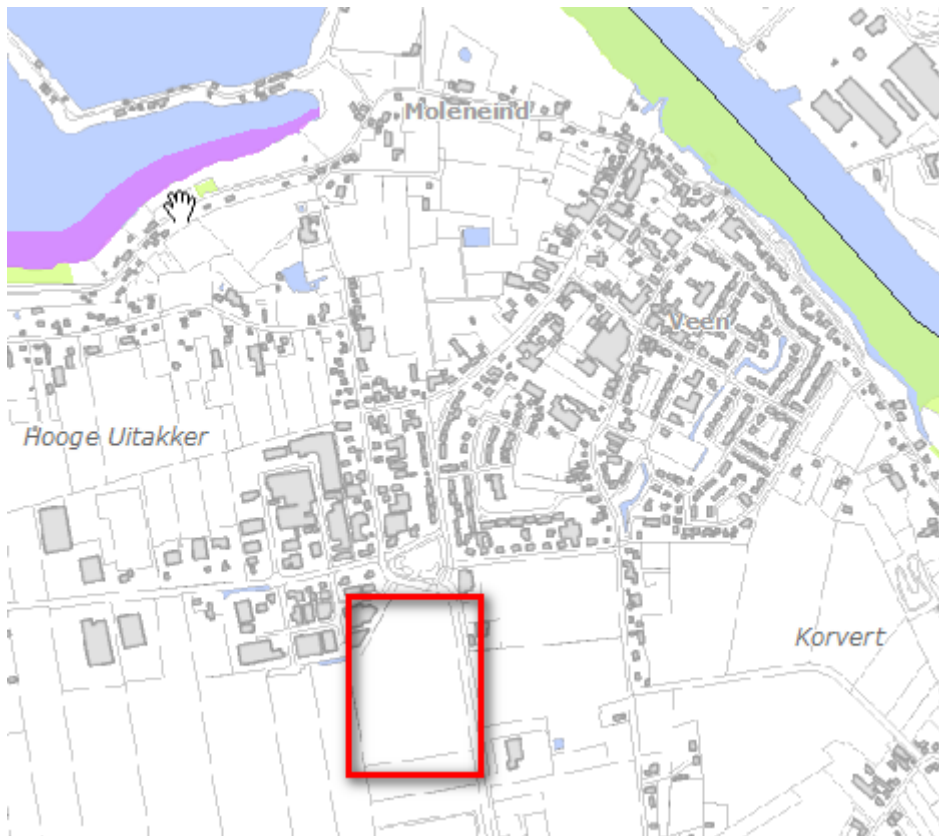
3 Gebiedsbescherming

3.1 METHODIEK

De beoordeling van de plannen aan gebied beschermende natuurwetgeving (EHS en N2000) is door middel van een bureaustudie uitgevoerd. In bijlage 2 is de gebied beschermende natuurwetgeving toegelicht.

3.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR (EHS)

De planlocatie ligt niet in de EHS en grenst niet aan een EHS gebied (zie onderstaande afbeelding)

Afbeelding 3 begrenzing planlocatie globaal rood rechthoek t.o.v. EHS (groen gebied langs de rivier) ten noorden van Veen.

De dichtstbijzijnde gelegen EHS-gebieden vormen een onderdeel van het rivierengebied. De kernkwaliteit van het rivierengebied is de landschappelijke verwevenheid van bos, natuur en landschapselementen met cultuurgronden. Kernkwaliteiten van de EHS gebieden zijn de grote aaneengeslotenheid van EHS-

gebieden die zijn aangewezen als nieuwe natuur en agrarische natuur en de mogelijkheid tot ontwikkeling van natuurlijke processen binnen de EHS-gebieden.

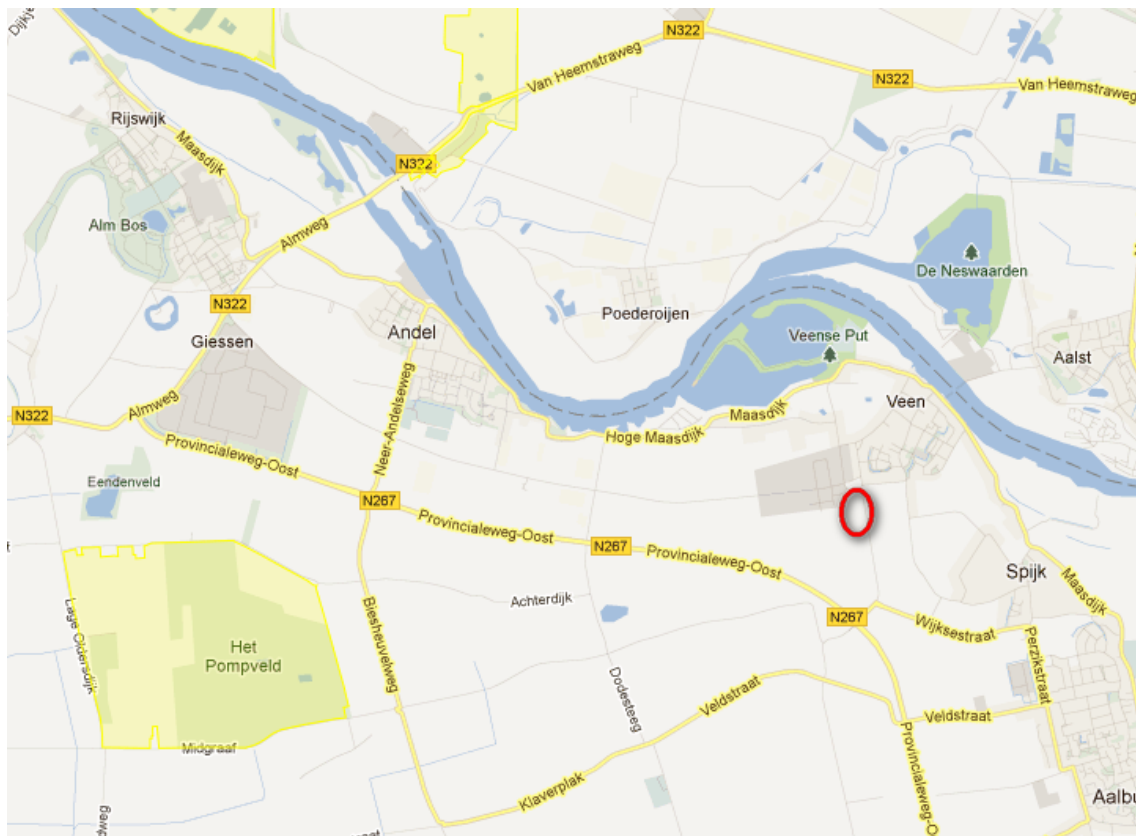
Effectbeoordeling

Doordat de ecologische hoofdstructuur buiten de begrenzing het plangebied ligt, treedt geen ruimtebeslag op en hoeft alleen te worden getoetst op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. De aaneengeslotenheid van de EHS-gebieden en de mogelijkheden tot ontwikkeling van natuurprocessen, de kernkwaliteiten van het EHS gebied, blijven behouden. Door de ligging van het dorp Veen tussen de dichtstbijzijnde EHS gebieden en de planlocatie, treedt geen extra verstoring op bij de EHS als gevolg van geluid, licht of zichtverstoring. Effecten op de wezenlijke kenmerken van de Ecologische hoofdstructuur zijn uitgesloten.

Effecten op de wezenlijke kenmerken van de Ecologische hoofdstructuur als gevolg van het project zijn uitgesloten.

3.3 NATURA 2000

Het plangebied ligt op meer dan 3 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied "Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem," zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 4 ligging plangebied (globaal rood omcirkeld t.o.v. het Natura 2000 gebied).

Effectbeoordeling

De aangewezen habitatrictlijnsoorten en habitattypen zijn gebonden aan het rivierengebied. Gezien de grote afstand tot de Natura 2000-gebieden en de beperkte veranderingen in het projectgebied, zijn effecten uitgesloten. Dit geldt eveneens voor gevolgen van externe werking. Effecten op de

instandhoudingdoelstellingen van Natura 2000- gebieden 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem' zijn uitgesloten.

De voorgenomen planontwikkeling veroorzaakt geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden 'Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem'.

4

Effectbeoordeling Flora- en faunawet

4.1 VAATPLANTEN

Binnen het plangebied zijn geen beschermde vaatplanten bekend (Cobra 2010, Flora en faunaonderzoeken De Veense plassen Veen). Tijdens het veldbezoek zijn geen optimaal geschikte groeilocaties aangetroffen.

Een negatief effect op een beschermde plantensoort is uitgesloten.

4.2 BROEDVOGELS

4.2.1 JAARROND BESCHERMDE NESTEN

De enige in het gebied te verwachten soort met jaarrond beschermde nesten betreft de Steenuil. Voor deze soort ontbreekt nestgelegenheid in de vorm van (knot) bomen met holten en bebouwing op en direct grenzend aan het plangebied.

Ten oosten van het plangebied zijn enkele geschikte percelen met mogelijke nestlocaties aanwezig waardoor het wel mogelijk is dat de soort in het plangebied foerageert. Het jachtbiotop van de Steenuil is ook zwaar beschermd als dit onlosmakelijk verbonden is met de instandhouding van een broedterritorium.

Uit het veldonderzoek aangevuld met de informatie van de Steenuilenwerkgroep is gebleken dat het plangebied zelf geen belangrijk onderdeel is van het foerageergebied. De dichtstbijzijnde nestlocaties bevinden zich op enkele honderden meters oostelijk van het plangebied langs de Rivelstraat. De drukke Groeneweg met dubbele bomenrij en het gebied tussen de Groeneweg en de Rivelstraat heeft een bufferende en versturende werking waardoor de betreffende steenuilpaartjes het plangebied niet intensief zullen benutten als jachtbiotop.

De voorgenomen ingreep heeft geen negatief effect op een jaarrond beschermde functie van Steenuil of een andere categorie 1 t/m 4 broedvogelsoort.

4.2.2 OVERIGE BROEDVOGELS (CAT. 5)

Op basis van het karakter en het bekende voorkomen zullen er in en nabij het plangebied voornamelijk akker- en weidevogels broeden. Het is bekend dat de kwetsbare Grutto in en aangrenzend aan het gebied broedt (Steenuilwerkgroep). Tevens zullen er langs de watergangen diverse algemene moerasvogelsoorten broeden. De nesten en het leefgebied van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd.

Wel zijn de nesten eieren en jonge dieren gedurende het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) zwaar beschermd.

De voorgenoemde ingreep kan een negatief effect hebben indien er tijdens de werkzaamheden broedende vogels verstoord worden.

Een negatief effect op broedvogels dient voorkomen te worden door de) in zijn geheel buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt van 15 maart tot 15 juli) uit te voeren of aan te vangen.

4.3 ZOOGDIEREN

4.3.1 VLEERMUIZEN

Vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn uitgesloten vanwege het ontbreken van geschikte bomen met holten en/of bebouwing binnen het plangebied. Op basis van de habitatvoorkeur dient aangenomen te worden dat het plangebied benut wordt als onderdeel van het foerageergebied voor de vleermuissoorten Laatzvlieger en Gewone dwergvleermuis. Andere vleermuissoorten zijn niet te verwachten.

Mogelijke vliegrouteverbindingen bevinden zich langs de bomenrij van de Groeneweg en langs de randvegetatie van het ten noorden gelegen bedrijventerrein. Verder zijn er geen mogelijk vliegrouteverbindingen aanwezig binnen het plangebied.

Het verlies van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen heeft geen negatief effect op de te verwachten soorten. De nieuwe waterberging en vegetatie langs de randen van het plangebied zullen benut kunnen worden als onderdeel van het foerageergebied voor vleermuizen. De wateroppervlakten zullen mogelijk zelfs andere soorten zoals Watervleermuis aan kunnen trekken die in de actuele situatie niet van het plangebied gebruik zullen maken. Het toepassen van verlichting op het sportpark kan een negatief effect hebben op de functie van de Groeneweg en de randbeplanting als vliegroute.

De ingreep heeft een mogelijk negatief effect op zwaar beschermde vleermuizen. Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk om een negatief effect op voorhand te kunnen voorkomen.

4.3.2 GRONDGEBONDEN SOORTEN

Op basis van het habitat zijn diverse algemeen beschermde grondgebonden soorten (Tabel 1) zoals Konijn, Haas, Mol, en diverse muizensoorten te verwachten. Ook de Vos zal binnen het plangebied kunnen foerageren (holten van Vos zijn niet te verwachten). Verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten (Tabel 2 of 3) zijn echter niet bekend en niet te verwachten.

Een negatief effect op algemene grondgebonden zoogdieren is niet geheel uit te sluiten. Een negatief effect op een zwaar beschermde grondgebonden zoogdiersoort is uitgesloten.

4.4 AMFIBIEËN

Uit de brongegevens (Cobra 2010, RAVON) blijkt dat er in of nabij het plangebied geen zwaar beschermde soorten aanwezig of te verwachten zijn. Het plangebied is niet optimaal geschikt als voortplantingshabitat en landhabitat voor zwaardere beschermde soorten. Er is weinig tot geen

overwintering- en landhabitat aanwezig op of nabij het plangebied. De sloten zijn deels stromend met een intensief schouwbeheer en vishoudend, waardoor er zeer beperkte mogelijkheden zijn voor een stabiele populatie met succesvolle voortplanting van zwaarder beschermde amfibieën.

Voortplanting en overwinterende algemene soorten zoals Bruine kikker, Bastaardkikker en Gewone pad zijn wel te verwachten binnen het plangebied.

Een negatief effect op algemene soorten kan niet geheel voorkomen worden. Een negatief effect op zwaar beschermde soorten (Tabel 2 en 3 Ffwet) is uitgesloten.

4.5 REPTIELEN

Volgens de geraadpleegde brongegevens (RAVON) en vanwege het ontbreken van geschikte en natuurlijke habitats en leefgebiedskennmerken kan het voorkomen van zwaar beschermde reptielen uitgesloten worden.

De ingreep heeft geen negatief effect op beschermde reptielen.

4.6 VISSSEN

Uit de brondata (Cobra 2010, RAVON) blijkt dat beschermde soorten zoals Bittervoorn (Tabel 3) en Kleine modderkruiper (tabel 2) in het plangebied voor kunnen komen. Op basis van het aanwezige habitat zijn naast deze soorten geen andere beschermde vissoorten te verwachten.

Nader onderzoek dient uit te wijzen of de ingreep een negatief effect heeft op een beschermde vissoort en welke maatregelen noodzakelijk zijn om deze mogelijke effecten ongedaan te maken (mitigeren).

De ingreep heeft mogelijk een negatief effect op beschermde vissoorten. Nader onderzoek is noodzakelijk om dit vast te kunnen stellen.

4.7 VLINDERS, LIBELLEN EN OVERIGE ONGEWERVELDEN

Vanwege het ontbreken van optimaal ontwikkeld landhabitat (bloemrijke vegetaties, oude eikenopstanden, e.d.) en/of geschikt voortplantingswater is het voorkomen van op beschermde vlinders, libellen en overige ongewervelden uitgesloten.

De ingreep heeft geen negatief effect op beschermde vissen, libellen en overige ongewervelden.

5

Toetsing Flora- en faunawet

Op basis van de onderzoeksresultaten en de effectbeschrijving blijkt dat er door planuitvoering negatieve effecten en dus overtredingen van de Flora- en faunawet kunnen optreden. Veelal kunnen deze worden voorkomen. Hieronder beschrijven we welke mogelijke overtredingen op kunnen treden en welke maatregelen getroffen kunnen (moeten) worden om het negatieve effect en daarmee overtreding van verbodsbepalingen te kunnen voorkómen.

In dit hoofdstuk worden per soortgroep de effecten beoordeeld aan Flora- en faunawet. Indien mogelijk en noodzakelijk worden tevens mitigerende maatregelen voorgesteld om overtreding te voorkomen.

5.1 TABEL 1 FLORA- EN FAUNAWET

In het kader van ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting is vrijstelling verleend voor overtreding van AMvB art. 75 Flora- en faunawet ten aanzien van algemeen beschermde soorten. Een ontheffingsprocedure hoeft niet doorlopen te worden voor de verstoring van tabel 1 soorten binnen het plangebied. Het gaat hierbij om algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren.

Zorgplicht

Vanuit de Algemene Zorgplicht (Artikel 2 Flora- en faunawet) dienen wel enkele maatregelen getroffen te worden om verstoring te beperken. Het functievrij maken voorafgaande aan de ingreep dient in de richting van de aangrenzende akker en weiland plaats te vinden. Hierdoor krijgen eventueel aanwezige grondgebonden zoogdieren afdoende mogelijkheid om een veilig heenkomen te vinden. Door deze fasering wordt afdoende rekening gehouden met het veilig weg kunnen komen van binnen de planlocatie aanwezige konijnen en andere kleine zoogdieren.

Eventueel binnen de ingreepzone aangetroffen individuen (amfibieën en zoogdieren) dienen direct buiten de invloed zone geplaatst te worden om zodoende onnodig verwonden of doden van individuen te voorkomen.

5.2 BROEDVOGELS

Ten aanzien van broedvogels dient verstoring en daarmee een mogelijke overtreding van de Flora- en faunawet volledig voorkomen te worden door het functie vrijmaken en de graaf en inrichting werkzaamheden buiten de periode 15 maart – 15 augustus uit te voeren. Om binnen het broedseizoen te kunnen werken dienen de werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen gestart te zijn en dient actief voorkomen te worden dat er vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Een ontheffing wordt in de regel niet afgegeven voor het verstoren van broedende vogels.

Bij de keuze van verlichting dient rekening gehouden te worden met het voorkomen en beperken van uitstraling van veldverlichting op de ten westen en zuiden gelegen akkers en weilanden om zodoende het broedsucces van aldaar aanwezige vogels niet te verstoren. Dit heeft enkel betrekking op de periode 15 maart 15 juli (broedseizoen).

5.3 VLEERMUIZEN

De verandering van foerageergebied van open akkers en weilanden naar randbeplanting en open water leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet.

Verlichting van de bestaande laanbeplanting langs de Groeneweg en de beplanting ten noorden van het plangebied kan wel tot overtreding verbodsartikel 11(Flora- en faunawet) leiden door een beperking van de vliegroudefunctie voor vleermuizen.

Verlichting van de bestaande laanbeplanting langs de Groeneweg en de beplanting ten noorden van het plangebied kan wel tot overtreding verbodsartikel 11(Flora- en faunawet) leiden door een beperking van de vliegroudefunctie voor vleermuizen. Echter wordt de verlichting van de sportvelden zo toegepast dat er zo min mogelijk bomen aan de rand van het plangebied verlicht worden. De afstand van de verlichting van het hoofdveld tot aan de bomenrij Groeneweg bedraagt circa 29 meter, waarbij de verlichting richting het veld plaatsvindt. Langs de Groeneweg komt hoge dichte haag of struweelbeplanting ter plaatse van het talud. Hiermee komt de functie vliegroute langs de Groeneweg niet in het geding.

5.4 VISSEN

Het vergraven en verleggen van de sloten kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of de ingreep een negatief effect heeft op beschermde soorten Bittervoorn of Kleine modderkruiper.

Indien deze soorten aanwezig zijn dienen er mitigerende maatregelen getroffen te worden om een effect op individuen alsmede op afdoende geschikt habitat te kunnen voorkomen. Eventueel nieuw aan te leggen oppervlaktewater kan dienen als alternatief leefgebied voor de betreffende vissoorten.

5.5 EINDOORDEEL

Negatieve effecten op zwaar beschermde soorten die kunnen leiden tot overtreding van een verbodsbepaling AMvB art. 75 Flora- en faunawet zijn bij toetsing van de voorgenoemde ingreep (zoals beschreven in hoofdstuk 1) op voorhand niet uit te sluiten ten aanzien van beschermde vissen.

Veld ecologisch onderzoek is noodzakelijk naar beschermde vissen. Dit onderzoek bestaat uit een visbemonstering conform RAVON monitoring protocollen.

Ten aanzien van overige in het gebied voorkomende en te verwachten beschermde soorten dient rekening gehouden te worden met de in deze rapportage voorgestelde mitigerende maatregelen om negatieve effecten in de uitvoering en het gebruik (na realisatie) van het plangebied te kunnen voorkomen.

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Inleiding

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Algemene zorgplicht

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Activiteiten kunnen zo nodig door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen zijn handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen. Deze verbodsbepalingen vormen een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA- EN FAUNAWET (ARTIKEL 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13. Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van (beschermde) dieren te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Vrijstelling en ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels.

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10
Tabel 2	Overige soorten	Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10

Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van de AMvB	<p>Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang; ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort; - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.</p>
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn	<p>Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er geen andere bevredigende oplossing bestaat; - er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij: <ul style="list-style-type: none"> dwingende reden van groot openbaar belang <p>Nb: voor deze groep kan geen ontheffing worden verleend op basis van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Volgens de AMvB kan dit wel, echter gedane uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade; - er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er zorgvuldig wordt gehandeld. <p>Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.</p>

Tabel 1 Beschermingscategorieën AMvB artikel 75 Flora- en faunawet

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen.

Tabel 1 geeft aan dat voor verschillende soorten een vrijstelling geldt, wanneer werkzaamheden uitgevoerd worden volgens een door het ministerie goedgekeurde gedragscode. De Unie van Waterschappen heeft een goedgekeurde gedragscode (Unie van Waterschappen, 2005). Het Waterschap Rivierenland heeft ook een beverprotocol geschreven, ingevolge deze gedragscode (Bronsveld et al., 2010).

De gedragscode van de Unie van Waterschappen is niet van toepassing op dijkversterkingen (Unie van Waterschappen, 2005). Toepassing van deze gedragscode leidt niet tot een vrijstelling van de verbodsbepalingen voor soorten van Tabel 2. Wel is de gedragscode van toepassing op andere activiteiten als het dempen van sloten. Voor dergelijke activiteiten is in dat geval geen ontheffing vereist bij de aanwezigheid van Tabel 2-soorten.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Geen andere bevredigende oplossing is.
- Tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van luchtverkeer.
 - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat het ministerie van EL&I voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (versturende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn soorten aangewezen waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in tabel 4.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 2 Beschermingscategorieën jaarrond beschermde nesten.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Toetsingsplicht

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten voorzien zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en fauna-wet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- Is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex-artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist (tabel 3, soorten van bijlage 1, AMvB)?
- Heeft de initiatiefnemer zicht op een beschikking van het ministerie waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (tabel 3, soorten van Bijlage IV Europese Habitatrichtlijn)?
- Welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?

Bijlage 2 Toelichting Natura 2000 en EHS

Natuurbeschermingswet 1998

Gebiedsbescherming

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Daarbij zijn twee categorieën beschermingsgebieden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde natuurmonumenten.

Natura 2000-gebied

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen.

De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen komen. Om deze toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen, die mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar komen. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard gelden ook als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie.

Voormalig beschermd natuurmonument

Naast deze Natura 2000-gebieden kent de Natuurbeschermingswet ook beschermde natuurmonumenten. Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als beschermd natuurmonument of staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen dan onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten.

Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Hiervoor geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden het toetsingskader van artikel 19 van de Natuurbeschermingswet voor Natura 2000-gebieden.

Beschermd natuurmonument

Waar de gebieden niet samen vallen blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet, dat hieronder wordt toegelicht. Het gaat hierbij om 66 gebieden.

De status Beschermd natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument. Het gaat om handelingen die mogelijk significante gevolgen hebben (ook bij twijfel) voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied.

Tenzij zwaarwegende openbare belangen bestaan ('dwingende redenen van openbaar belang') die het verlenen van een vergunning 'noodzakelijk' is. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden. Bij Beschermd natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het aanwijzingsbesluit van een Beschermd natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader en het traject tot vergunningverlening is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden.

Voor handelingen buiten het beschermd natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) die significante effecten kunnen hebben op het gebied is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet¹). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten een Beschermd natuurmonument die negatieve gevolgen kunnen hebben. Daarnaast is de zgn. Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt o.a. in dat als een activiteit wordt ondernomen waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig kan zijn voor de natuurwaarden van het gebied, deze activiteit niet plaats mag vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Vergunningverlening

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als er sprake is of kan zijn van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, moet een Passende Beoordeling met ADC-toets (Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang, Compensatie) uitgevoerd worden. Als er wel verslechtering van de kwaliteit van habitats op kan treden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechteringstoets. Als er geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en er hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is er geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. In dat geval hoeft er ook geen nader onderzoek gedaan te worden. In onderstaande figuur is het bovenstaande schematisch weergegeven.

¹ In artikel 16 staat dat externe werking alleen geldt voor in het aanwijzingsbesluit beschreven activiteiten. Uit art. 65 blijkt echter dat dit alleen geldt voor beschermd natuurmonumenten die na 1 oktober 2005 zijn aangewezen en die zijn er (nog) niet.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

Nee, zeker geen negatief effect op soorten, habitats van soorten of habitatypen

Geen vergunning nodig Is of wordt er wel een aanvraag gedaan dan wordt er een besluit tot afwijzing genomen door het bevoegd gezag

Oordeel bevoegd gezag

Kans op negatief effect (=verslechtering) maar zeker niet significant

Kans op significant negatief effect (=significante verslechtering of significante verstoring) op soort/habitat van soort of habitatype(n)

HABITATTOETS

Verslecheringstoets

Fase effectenanalyse project sec. mitigatie moet worden meegenomen

Verdiepingslag Voortoets

Passende beoordeling

Fase effectenanalyse Project + Cumulatie + Mitigatie

Verdiepingslag Voortoets

Oordeel bevoegd gezag: **Kans op (niet significant) negatief effect?**

nee

Vergunning wordt verleend

nee

Oordeel bevoegd gezag: **Kans op (niet significant) negatief effect?**

Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen

ja

Oordeel bevoegd gezag: **Kans op (niet significant) negatief effect aanvaardbaar?**

Oordeel bevoegd gezag: **Kans op (niet significant) negatief effect** maar zeker niet significant

ja

nee

Weigering vergunning

ja
en mogelijk significant negatief effect

ADC-TOETS

ADC-toets

Fase: Alternatieven analyse

Fase: Belangen analyse

Fase: Compensatie analyse

Oordeel bevoegd gezag

Voldoet aan ADC criteria

Voldoet niet aan ADC criteria

Vergunningverlening onder voorschriften en/of beperkingen

Weigering vergunning

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Om de natuur in Nederland weer tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, wordt de EHS begrensd en aangelegd, als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijk kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de PKB Nota Ruimte. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. Het EHS-beschermingsregime is opgebouwd uit verschillende elementen. Dit zijn naast het 'nee, tenzij'-regime, met als sluitstuk natuurcompensatie, de maatwerkinstrumenten EHS-saldobenadering en Herbegrenzen EHS. De feitelijke begrenzing van de EHS is op provincie-niveau vastgelegd in het Provinciale Omgevingsplan Limburg (POL, 2006). Hierin is ook het toetsingskader nader uitgewerkt.

WEZENLIJKE KENMERKEN EN WAARDEN

Definitie wezenlijke kenmerken & waarden in de Nota Ruimte (2004, p.114): "de wezenlijke kenmerken en waarden zijn de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied. Het gaat daarbij om: De bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde".

'Nee, tenzij'-regime en compensatiebeginsel

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime. . Dat wil zeggen dat ontwikkelingen in de EHS die significante gevolgen hebben voor de kenmerken en waarden van de EHS alleen kunnen worden toegestaan als er sprake is van een groot openbaar belang en er geen alternatieve oplossingen zijn. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden. Dit geldt ook voor externe werking.

Externe werking

In een brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij' principe op gebieden in de nabijheid van EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zgn. "externe effecten"(TK 29576, nr. 52). Dit betekent overigens wel, dat bij een ingreep in de EHS, ook rekening gehouden moet worden met indirecte effecten, zoals geluidsverstoring en stikstofdepositie naar andere delen van de EHS.